

TAIZEMĒ VISS IR SAVĀDĀK!

(XV. PASAULES AIDS konference,
Bangkoka, VII. 2004)

Skrejlapas par pasaules AIDS konferencēm jūs sasniedz tik vēlu, jo izpētīt divus lielformāta tēžu krājumus sīkrakstā 1600 lpp. apjomā paņem laiku!

Šī konference, protams, bija vēl **grandiozāka** par iepriekšējām – delegātu skaits sasniedza jau 20 000! Lai atvieglotu konferences gaitu, daļa Bangkokas skolu u.c. iestāžu tika slēgtas! Skolnieki (katrai skolai – glītas, atšķirīgas formas!) tika vestī arī uz konferences „NVO pilsētiņu”.

Sarunā ar „Kathmandu Post” (Nepāla) galveno reportieri viņa pirmie iespaidi par konferenci ir negatīvi – iztērēti milzu līdzekļi, kurus varēja novirzīt simtiem neārstētu HIV pacientu nodrošināšanai ar terapijām uz mūžu...Viņa ievadraksts būšot visai kritisks!

Ne velti izstāžu zālē visu konferences laiku ir nepārtraukta, gara rinda, lai pieteiktos uz lētajiem **Taizemes** AIDS medikamentiem- ģenērikiem, kurus šai zemē ražo **valsts** (ne privātās, kā demokrātiskajos Rietumos) **farmaceutiskās rūpnīcas!**

Jā, Taizemē viss ir savādāk – kā jau mūžam brīvā karaļvalstī. Izskatīgās delegātu somas, atšķirībā no visām pārējām AIDS konferencēm pasaulē, protams, nav no plastmasas un nav kādas farmaceitiskās firmas sponsorētas. Tās austas no grubuļaina kokvilnas auduma, un, protams, ir HIV- inficēto roku darbs. Somu izplatītāja ir „Positive Marketing Co. Ltd”. Šī kompānija dibināta ar „Centre for People and Families Affected by AIDS”, Veselības ministrijas, Taizemes „Business Coalition on AIDS” un ANO atbalstu. Līdz ar to šīs somas nekalpo kā reklāma, un, tās **pārdodot iegūtie līdzekļi** tiks izlietoti, lai atbalstītu veselības aprūpes pakalpojumus un pasākumus ienākumu radīšanai Taizemes HIV/AIDS grupām un kopienām.

Caurskatot tēzes, nepamet doma, ka klīnisko **AIDS pētījumu** kļuvis daudz **mazāk**. Un tikai nesen gūstu oficiālu apstiprinājumu šim iespaidam – patiesi, šai konferencē vairāk ir sociālu, profilakses, kopienas un zāļu pieejamības pētījumu.

Īpaši daudz ir nozīmīgo pētījumu, kuru datu vākšanā ir **stāvēts līdzās ar sveci**: - cik bieži, kurš ar kuru, un kādos apstākļos. Lūk, P. van de Ven (Univ. of N. S. Wales, Austrālija) atklājis, ka nedrošā anālā seksa laikā starp serodiskordantiem partneriem, kur HIV+ partnerim vīrusa slodze ir zem nosakāmības robežas, parasti arī tieši viņš ir pasīvais (bet HIV- neinficētais – aktīvais), kas mazinot HIV- inficēšanas risku.

S. G. McCoombe (Univ. of Melbourne, Austrālija) savās tēzēs atklāj, ka apgraizītiem vīriešiem HIV inficēšanās draud 8x mazāk, kā neapgraizītiem.

Viena no **konferences galvenajām tēmām** bija **jaunas pieejas terapijām visa mūža garumā**, piemēram:

- Vai ir iespējams ilgstošā terapijā lietot mazāk medikamentu – varbūt pat tikai vienu PI (proteāzes inhibitoru)?
- Vai strukturētie terapijas pārtraukumi (STI) ļautu pacientiem ņemt mazāk zāļu, lai tai pat laikā nepasliktinātos imūnā sistēma? u.c.

Pārskatot daudzās **strukturētajiem terapijas pārtraukumiem** (STI) veltītās tēzes, izvēlējos autoru N.Pai (Univ.of Calif., U.S.A.), kurš secina, ka pagaidām vēl nav panākts nekāds konsensuss šai jomā...

Farmācijas jaunumi. Ja Pfizer turpina savu **625 mg Nelfinavīra** (Viracept) tablešu ražošanu ASV, tad Roche Eiropā to pārtraukusi sakarā ar vienotās dienas devas tabletes ražošanas grūtībām (tā drūp).

Smēķēšana ir cieši saistīta ar veselības jautājumiem. K. Crothers (Yale Univ., U.S.A.) secina, ka 1,05 nāves gadījumu 100 HIV- pozitīvo pacient- gados var attiecināt uz smēķēšanu. Bez tam smēķētājiem ir pasliktināta dzīves kvalitāte. M. J. Mignes- Burbano (Univ. of Miami, U.S.A.) secina, ka ilgstoša smēķēšana HIV- inficētajiem veicina nieru sasilšanas.

Vienas no retajām tēzēm (WePeA5651) komplementārajā jomā pieder S. Lee-Huang (New York Univ., U.S.A.). Līdz šim zinājām, ka daudzi AIDS pacienti lieto **olīvlapu ekstraktu**, lai stiprinātu imūnsistēmu un mazinātu hronisku nogurumu. Taču zinātnieks atklājis, ka šis netoksiskais ekstrakts arī kavē akūtu HIV infekciju un tās pārnesanu no šūnas uz šūnu.

Tā kā nabadzība ir kļuvusi par pieaugošu draudu HIV- pozitīvajiem ģimeņu apgādniekiem, Malaizijas "AIDS Foundation" mēģina HIV- inficētajiem radīt finansiālas neatkarības iespējas. I. K. Nadchatram apraksta 2002.g.uzsākto projektu „**Darbiekārošanas palīdzības shēma**”, kura piedāvā HIV- inficētajiem un viņu ģimenes locekļiem bezprocentu aizdevumus, lai tie varētu uzsākt sīko biznesu. Pretendenti visbiežāk ir trūcīgie, kuriem nav pieejami parastie banku u.c. kredīti. Programma darbojas kā apgrozījuma kapitāls, kurš katrai organizācijai piešķir divus jaunus aizdevumus, ja iepriekšējie jau apmaksāti. Visbiežāk šīs darbavietas tiek radītas mājās, un aizdevums parasti tiek izlietots, lai iepirktu aprīkojumu biznesa ražīguma palielināšanai.

P. B. Fernandes (FALE, Brazīlija) stāsta, ka, tā kā Brazīlijas valdība nespēja **apgādāt HIV- inficētos ar pajumti**, tad kopš 1994.g. NVO FALE („Fraternidade Assistencial Lucas Evangelista”) nodrošina HIV inficētos, kuri ir izstumti no savām ģimenēm, darba vai sociālajām grupām, ar dzīvesvietu, pārtiku, apģērbu un citu nepieciešamo. FALE vienīgais ienākums – kopienas ziedojumi. Visu ēku uzturēšanu, tīrīšanu un ēdienu gatavošanu veic tur dzīvojošie HIV- inficētie. Administrēšanu un uzraudzību paveic 20 brīvprātīgie. Algota darbaspēka nav. Izmitināti ap 150 cilvēki, ieskaitot HIV- negatīvos radniekus. Ir arī atsevišķa māja AIDS bāreņiem, kurus izmitina ar kādu iemītnieku pāri. Ir arī vīriešu un sieviešu mājas vieniniekiem.

N. J. van der Nest (Johannesburg) uzsver, ka Dienvidāfrikas **dzīvības apdrošināšanas** industrija ir viena no visprogresīvākajām pasaulē. Viņš rekomendē, ka ar HIV saistītā apdrošināšanas pieredze Dienvidāfrikā var kalpot kā modelis citām valstīm, kurās HIV statuss apdraud parasto apdrošināšanas pieejamību.

Pirms konferences, pateicoties Kanādas sūtniecības Rīgā atbalstam, man bija iespēja piedalīties interesantā vienas dienas satelītā „Atstumto cilvēktiesības: **HIV/AIDS, cietumnieki, narkomāni un likums**”, ko organizēja Kanādas „HIV/AIDS Legal Network”.

Pirmoreiz pasaules AIDS konferenču vēsturē bija arī **meistardarbnīca krievu valodā**. Kopumā tā bija veltīta atbalsta grupu attīstīšanai un bez Natālijas Leončuk to vadīja arī Jūsu padevīgais kalps

A.Kalniņš,
AGIHAS

Materiāls tapis ar Holandes vēstniecības Latvijā atbalstu